

Kaj je Žensko sodišče?

- Prostor, kjer se slišijo glasovi žensk, prostor za njihovo pričanje o krivicah, ki so jih pretrpele v času vojne in v miru,
- Prostor za pričanje žensk o nasilju v zasebni in javni sferi,
- Prostor za pričanje o organiziranem odporu žensk.

Kdaj se je začel proces oblikovanja Ženskega sodišča-feminističnega pristopa k pravici?

Konec leta 2010 je 7 članic Iniciativnega odbora/IO iz skoraj vseh nekdanjih republik SFRJ sprožilo pobudo za organiziranje ŽS. IO ima zdaj 10 organizacij iz vseh držav nekdanje Jugoslavije.

V zadnjih dveh letih so bile Žene u crnom (Ženske v črnem) nosilke programskih aktivnosti.

Kaj smo naredile do zdaj?

- V zadnjih dveh letih dela na terenu smo organizirale:
- **11** regionalnih seminarjev,
  - **10** izobraževanj za javne predstavitve,
  - **102** javnih predstavitev v **83** mestih v celotni regiji,
  - **25** dokumentarnih filmov na to temo,
  - **15** sestankov (delovni posvetovalni, sestanki Iniciativnega odbora, sestanek Mednarodnega posvetovalnega odbora),

- **5** regionalnih feminističnih krožkov za poglobljanje znanja o tej temi,

- **10** tiskanih del (brošure, berila in mirovniški program) kot tudi veliko število letakov v vseh jezikih (albanski, bosanskohercegovaški, makedonski, slovenski).

Katero obdobje zajema Žensko sodišče?

- Žensko sodišče se bo ukvarjalo z nasiljem storjenim v 90-ih letih,
- Žensko sodišče se bo ukvarjalo z nasiljem po vojnah v 90-ih XX stoletja.

Kontinuiteta krivic in nasilja povezuje vojno in povojno stanje.

S kakšnimi oblikami nasilja bi se ukvarjalo Žensko sodišče?

Stališča in pričanja udeleženk v procesu kažejo, da so najpogostejše oblike nasilja naslednje:

I Nasilje na narodnostni podlagi:

- **Institucionalno nasilje** - policijsko šikaniranje na meji zaradi narodnostne pripadnosti; naganjanje iz službe zaradi manjšinske narodnostne pripadnosti; prisilna sprememba identitete zaradi narodnostne pripadnosti; izganjanje iz stanovanj, itd.
- **Represija v družbi** - zavračanje, šikaniranje, izključevanje narodnostno mešanih družin/zakonov/skupnosti, itd.

II Vojaško nasilje:

- **Vojna proti civilnemu prebivalstvu** - vojno delovanje, stalna fizična ogroženost, obkolitve, izpostavljanje lakoti, bombardiranje, vojaško nasilje na meji, itd.
- **Represija zaradi odpora proti prisilni mobilizaciji** - nad ženskami, ki so podpirale dezerterske sorodnike kot tudi nad protivojnimi aktivistkami, ki so podpirale dezerterske in tiste zaradi ugovora vesti, itd.

III Kontinuiteta nasilja na podlagi spola:

- **Vojni zločin posilstva** - zamolčanje vojnega zločina posilstva, zloraba vojnega posilstva v nacionalistične namene, stigmatizacija žensk, ki o tem pričajo, itd.
- **Moško nasilje nad ženskami** - fizično, psihično in spolno nasilje v zakonu in partnerskih zvezah od nekdanjih udeležencev vojne, moško nasilje nad ženskami v javnem prostoru kot družbeno sprejemljivo obliko obnašanja, itd.
- **Politično nasilje nad borkamiza človekove pravice**

IV Ekonomsko nasilje nad ženskami:

- **Privatizacija kot zločin nad ženskami** - ukinjanje delovnopравниh pravic, socialno-ekonomskih, itd.
- **Življenje v nenehnem ekonomskem pomanjkanju** - življenje v stalnem strahu od revščine, od brezposelnosti, od odpustitve z dela, od dela brez plačila, itd.

Dileme in izzivi, ki so posledica procesa

 a) *Vprašanje odgovornosti* - izkušnje s terena so pokazale, da v javnosti ni prisotno vprašanje odgovornosti (moralne, politične...) in to zaradi:

- * nacionalizma,
- * prelaganja odgovornosti na „druge“ (posebej na drugi narod),
- * zanikanje in minimiziranje vojnih zločinov storjenih „v našem imenu“, itd.

Ženske menijo, da je to ovira pravičnemu miru in da je pomembno nadaljevati delo na vprašanju odgovornosti feminističnega vidika.

 b) *Ali Ženski tribunal ali Žensko sodišče?* O tej dilemi ženske menijo:

- * Ženski tribunal je bližji institucionalnemu pravnemu sistemu („pravemu sodišču“)
- * Žensko sodišče omogoča več prostora za pričanje, celjenje travm in obnavljanje odnosov.

Ženske se opredeljujejo za model sodišča, ki združuje elemente ženskega sodišča in ženskega tribunala.

 c) *Kraj delovanja sodišča* - ta dilema, glede na pogostost odgovorov s terena, kaže, da bi se sodišče lahko organiziralo v:

1. Beogradu, kot "simbolu odgovornosti za vojne zločine",
2. Sarajevu, kot "simbolu trpljenja",
3. v več mestih, kot "potujoče sodišče",
4. mestu, ki je "izven", ki ni zaznamovano z vojno travmo.

Dokončna odločitev o kraju izvedbe Ženskega sodišča bo sprejeta v nadaljevanju procesa.

 d) *O pričanju na Ženskem sodišču je izkušnja pokazala da:*

- * obstaja velika potreba po varnem prostoru,
- * obstaja strah pred obnavljanjem travm,
- * obstaja strah pred javnim nastopanjem,
- * obstaja strah za osebno varnost in varnost članic in članov družine.

V vseh sredinah prevladuje skrajna negotovost (v političnem, etničnem, spolnem, socialno ekonomskem vidiku) ki povečuje ranljivost žensk.

Kaj smo še naredile do zdaj?

- Več kot **200** organizacij civilne družbe je vključeno v proces,
- V aktivnostih v zvezi z ŽS so sodelovale ženske v več kot **100** mestih,
- Proces organiziranja ŽS je zajel več kot **3.500** udeleženk in udeležencev,
- Več kot **250** aktivistk in aktivistov je neposredno sodelovalo pri oblikovanju in realizaciji aktivnosti organiziranja ŽS.

Pripravil: Ženske v črnem
Januar 2013.

Ženske v črnem
Jug Bogdanova 18/5, Beograd
+381 11 26 23 225
zeneucnom@gmail.com
www.zeneucnom.com

ŽENSKO SODIŠČE

FEMINISTIČNI PRISTOP K PRAVICI